

PATVIRTINTA

Šiaulių rajono savivaldybės tarybos

2014 m. gruodžio 11 d. sprendimu

Nr. T-287

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2015–2017 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

Asignavimų valdytojo kodas 188726051

Aplinkos ir išteklių analizė

Šiaulių rajonas yra Lietuvos šiaurės vakarų dalyje – Rytų Europos lygumos pakraštyje, Lietuvos vidurio žemumoje. Šiaulių rajono savivaldybės teritorija glaudžiu žiedu juosia Šiaulių miestą. Rajonas ribojasi su kitais 6 administraciniais vienetais: iš šiaurės vakarų – Akmenės, iš šiaurės rytų – Joniškio, iš vakarų – Telšių, iš pietvakarių – Kelmės, iš pietryčių – Radviliškio, iš rytų – Pakruojo rajonais. Šiaulių rajone susikerta 3 fizinių – geografinių rajonų ribos – Rytų Žemaitijos plynaukštės Žemaičių aukštumos šlaito, Ventos vidurupio žemumos ir Mūšos – Nemunėlio žemumos ribos. Nors čia vyrauja žemumos, fiziniu– geografiniu požiūriu Šiaulių rajonas gana įvairus – nuo kalvoto iki banguotų lygumų. Aukščiausia rajono vieta – netoli Bubių esantis Girnikų kalnas – 183,4 m, žemiausia – Šakynos žemuma – 82 m virš jūros lygio.

Šiaulių rajono savivaldybės plotas – 1908 kvadratinų kilometrų ir sudaro 2,8 proc. Lietuvos teritorijos. Rajono teritorija suskirstyta į 11 seniūnijų: Bubių, Ginkūnų, Gruzdžių, Kairių, Kuršėnų kaimiškoji, Kuršėnų miesto, Kužių, Meškuičių, Raudėnų, Šakynos, Šiaulių kaimiškoji. Rajono teritorijoje vyraujančios žemumos – tinkamos žemdirbystei, todėl čia gausu žemės ūkio bei jo produktų perdirbimo įmonių. Yra ir laisvų žemės plotų, tinkamų verslo plėtrai, su netoliese esančiomis komunikacijomis (dujotiekiu, elektros bei vandentiekio magistraliniais tinklais). Šiaulių rajone bei Šiaulių mieste sukurtas verslui reikalingų įstaigų tinklas (bankai, draudimo kompanijos, interneto paslaugų bei vertimų biurai, darbo biržos padaliniai).

2013 m. rajone buvo 42748 gyventojai. Vakarinėje rajono dalyje gyvena pietų žemaičiai varniškiai, o didžiojoje dalyje – vakarų aukštaičiai šiauliškiai. Vienintelis rajono miestas – Kuršėnai, turintis 11,8 tūkstančio gyventojų

Kuršėnai – puodžių ir senųjų amatų sostinė, su čia įkurtu Tautodailės ir amatų centru, turtingu Kalendorių muziejumi, tradiciniais tarptautiniais kultūriniais renginiais. Miestas yra 25 km nuo Šiaulių, abipus Ventos prie Šiaulių – Palangos plento ir prie svarbios geležinkelio atšakos į Vilnių, Klaipėdą ir Mažeikius. Miesto plotas – 1192 ha. Didesni miesteliai: Gruzdžiai, Meškuičiai, Kužiai, Kairiai, Šakyna, Kurtuvėnai, Bazilionai. Stambesnės gyvenvietės: Ginkūnai, Aukštelkė, Bubiai, Raudėnai, Verbūnai, Naisiai, Bridai. Rajone yra 579 kaimai.

Rajono žemėmis teka Venta (41,7 km), Dubysa (17,2 km). Gana tankus upių ir upelių, dažniausiai įtekančių į Ventą ir Dubysą, tinklas. Natūraliomis ir melioratorių tiesintomis vagomis per rajoną teka 35 upės, kurių bendras ilgis – 474,4 km. Tyvuliuoja 27 natūralūs ežerai, yra 51 dirbtinis tvenkinys, veikia karpis auginantis žuvininkystės ūkis. Daugelio ežerų ir tvenkinių pakrantės mėgstamos poilsiautojų. Didžiausias vandens telkinys – beveik Šiaulių mieste telkšantis, vienas didžiausių šalyje Rėkyvos ežeras. Kiti ežerai daug mažesni: Gudelių, Paežerių, Kairių, Bijotės.

Miškingumas 34,7 proc. Ošia dideli Gruzdžių, Gubernijos, Gulbinų, Rėkyvos miškai. Rajonas turtingas medžioklės ūkiui tinkamais miškais.

Kurtuvėnų regioninio parko, kurio dalis yra rajono teritorijoje, kraštovaizdis vertingas moksliniu, rekreaciniu ir pažintiniu požiūriu. Čia vystomas kaimo ir ekologinis turizmas, yra įsikūręs, įvairias paslaugas teikiantis žirgynas, veikia jojimo mokykla.

EKONOMINĖS SITUACIJOS SSGG

STIPRYBĖS

Verslumo koeficientas (veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų), nors ir nesiekia apskrities ir šalies vidurkio, tačiau kasmet didėja. Tai rodo, kad vis daugiau gyventojų kuria verslus ir vykdo savarankiškas veiklas.

Šiaulių rajonas pasižymi išvystytu žemės ūkiu ir žemės ūkio produkcijos perdirbimu, gerai išvystyti mėsos perdirbimo, duonos ir pyrago gaminių verslai.

Rajone išvystytos medienos perdirbimo veiklos, baldų gamyba, medinių padėklų gamyba.

Šiaulių rajono pasėlių plotas sudaro apie 14-17 proc. visos apskrities pasėlių ploto, tai rodo santykinai didesnę Šiaulių rajono žemės našumą.

Šiaulių miesto kaimynystė turi įtakos tam, kad nemaža dalis rajono gyventojų, ypač gyvenančių seniūnijose arčiau Šiaulių miesto, dėl platesnės rinkos, palankesnių sąlygų, didesnės paslaugų ar prekių pasiūlos ir pan. renkasi darbą ar plėtoja savo verslą šiame mieste, ten kurdami ir pridėtinę vertę, tačiau, antra vertus, taip stipriai didėja rajono gyventojų užimtumas, mieste gaunamas pajamos dažnai viršija kaimiškuose vietovėse gaunamų pajamų vidurkį, didėja surenkamų gyventojų pajamų mokesčiai rajone bei kt.

Rajone pradėta sėkmingai formuoti verslo rėmimo sistema. Čia įkurtas bei savo veiklą plėtoja Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras. Smulkiąjam ir vidutiniam verslui teikiama parama pagal atskirą Savivaldybės programą, be to, naujai atsikėlusios į rajoną įmonės atleidžiamos nuo ne žemės ūkio paskirties žemės ir kito nekilnojamojo turto mokesčio.

Patogi rajono geografinė padėtis bei geros susisiekimo galimybės sausumos bei oro transportu.

Šiaulių rajone šalia tradicinių, aktyviai vystomi ir perspektyvūs netradiciniai žemės ūkio verslai, tokie kaip švelniakailių žvėrelių, vynuoginių sraigų, grybų, gėlių, uogų, prieskoninių augalų auginimas, bei avininkystė, arklininkystė, žuvininkystė, organizuojamas medžioklės turizmas bei, kaip ir visoje šalyje, vystomas kaimo turizmas.

SILPNYBĖS

Šiaulių rajone nuo 2010 m. auga tiesioginės užsienio ir materialinės investicijos. Lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis, Savivaldybė tarp pirmaujančiųjų nepatenka, tačiau iš paskutinių pozicijų 2013 metais pakilo į 4-5 vietas.

Įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičiaus pokyčiai nedideli, pakankamai stabilūs.

Mažas vietos įmonių investicinis pajėgumas.

Rajonas pagal prekybos srities rodiklius atsilieka nuo šalies ir apskrities rodiklių (parduotuvių skaičius ir jų plotas, tenkantis 1000-iui gyventojų. Tai galima paaiškinti tuo, kad didžioji dalis prekybinių įmonių ir jų plotų koncentruojasi Šiaulių mieste, kur dažniausiai apsipirkti vyksta rajono gyventojai, todėl tai itin sumažina prekybos veiklą vystymą rajone.

Rajone silpnai išvystyta aptarnavimo veikla (apgyvendinimas, maitinimas, kitos paslaugos).

Kai kurioms Šiaulių rajono vietovėms būdingas ekonominis ir socialinis periferiškumas. Tam įtakos turi tai, kad Šiaulių rajono savivaldybės teritorija yra viena didžiausių tarp Lietuvos savivaldybių. Jos seniūnijose bei kaimiškiosios vietovės netolygiai nutolusios nuo rajono administracinio centro bei didesnių vietovių, magistralinių kelių bei verslo centrų bei kt. veiksniai.

Tai, kad Šiaulių rajono savivaldybė yra „žiedinė“ savivaldybė, savo teritorija „apglėbusi“ Šiaulių miestą, ne tik suteikia privalumų rajono gyventojams pasirenkant viešąsias paslaugas, laisvalaikio praleidimo formas ir pan., bet tuo pačiu taip prarandami rajono teikiamų viešųjų paslaugų klientai. Rajono gyventojai dirbdami ar plėtodami savo verslą Šiaulių mieste (dėl platesnės rinkos, palankesnių sąlygų, didesnės paslaugų ar prekių pasiūlos) ten kuria ir pridėtinę vertę.

Mažėjantis vidutinis mėnesinis darbo užmokestis mažina gyventojų perkamąją galią.

GALIMYBĖS

Patrauklių investicijoms teritorijų formavimas, infrastruktūros kūrimas, verslui palankios aplinkos kūrimas, stiprinant ir vykdant tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo politiką vietos ir, ypač, šalies lygiu, leistų bent šiek tiek numatyti ir prognozuoti būsimąsias TUI bei sumažinti ženklius kasmetinius jų svyravimus.

Pramonės ir verslo vystimuisi būtinos viešosios infrastruktūros kūrimas, viešųjų paslaugų verslui kokybės gerinimas bei lankstesnės ir platesnės lengvatų sistemos sukūrimas. Taip pat, siekiant konkuruoti ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių rinkose, būtina palaikyti ir skatinti IT technologijų bei mokslo technologijų diegimą ir taikymą pramonėje bei įmonėse. Šiandieninės sąlygomis tai prisidėtų ne tik prie tam tikro regiono, bet ir visos šalies ekonominio išsivystymo.

Įvairiais mokymais, programomis, finansine parama pradedantiesiems ir jau turintiems savo verslą skatinti gyventojų verslumą, taip prisidedant prie užimtumo didinimo bei nedarbo atskirose vietovėse mažinimo, sukuriant palankią aplinką norintiems kurti savo verslą ir tokiu būdu kuriantiems pridėtinę vertę rajone, steigiantiems naujas darbo vietas. Taip pat skatinti verslininkų bendradarbiavimą su mokslo

įstaigomis Šiaulių rajone ir mieste, priimant studentus praktikai, siūlant jiems mokymus, vėliau sudarant palankias sąlygas įsidarbinti, kas leistų į regioną pritraukti ir išlaikyti jauną bei kvalifikuotą darbo jėgą, bei stiprinant verslininkų partnerystę su vietos valdžia.

Modernių žemės ūkių kūrimasis pasinaudojant ES teikiama parama bei kitomis esamomis galimybėmis bei, atsižvelgiant į naujas rinkos sąlygas bei tendencijas, skatinti žemės ūkių specializaciją.

Didesnė parama turi būti skiriama ne tik tradicinių žemės ūkių stiprinimui, bet ir amatų, netradicinių žemės ūkio šakų, ekologinės žemdirbystės kaip konkurencingų ir rentabilių žemės ūkio šakų populiarinimui. Netradicinių žemės ūkio šakų vystymas suteikia galimybę užsiimti savo verslu ir žemės ūkio veikla ir tiems rajono gyventojams, kurie neturi daug finansinių lėšų verslo pradžia ar gyvena dėl vienokių ar kitokių priežasčių tradicinei žemdirbystei ar gyvulininkystei mažiau palankiose vietovėse.

Aktyviai dalyvauti ir išnaudoti visas rajono plėtrai palankias galimybes pritraukiant ir efektyviai įsisavinant ES finansinę paramą bei investicijas. Taip pat ieškoti kitų galimų finansavimo šaltinių vystant atskirų sričių viešuosius projektus bei aktyviai dalyvauti planuojant ES struktūrinės paramos lėšų įsisavinimą regioninę dimensijos lygmenyje.

Šiuolaikinės technologijos sukuria galimybes tobulinti viešojo administravimo sritį efektyviau, greičiau ir patogiau teikiant viešąsias paslaugas, perkeliant jas į elektroninę erdvę. Šių paslaugų poreikis ir aktualumas auga ir dar sparčiau augs ateityje didėjant šalies gyventojų kompiuterinio raštingumo lygiui, kasmet nuolat didėjant namų ūkių, turinčių kompiuterius ir prieigą prie interneto, skaičiui.

GRĖSMĖS

Šiaulių miesto savivaldybės kaimynystė slopina verslo kūrimo ir plėtros galimybes rajone, todėl ateityje nedarbo problema gali būti sunkiai sprendžiama.

Regioninis ekonominis atotrūkis skatina darbingo amžiaus gyventojų emigraciją, taip prarandama kvalifikuota darbo jėga, mažėja rajono konkurencingumas.

Regionų ekonomikos vystimuisi, plėtros kryptių bei vizijos formavimui bei jos įgyvendinimui svarios įtakos turi politiniai pokyčiai šalyje, sunkumų kelia nuolat kintanti ar netobula įstatyminė bazė. Dažnai keičiantis politikos kryptį, jos dėmesys atskiriems prioritetams neleidžia tinkamai suplanuoti ir kryptingai įgyvendinti numatytus planus ir veiksmus. Tam dar didesnę greitesnę ir svaresnę neigiamą įtaką turėtų politinis nestabilumas Šiaulių rajono savivaldybėje.

Viešosios iniciatyvos skatinant verslumą bei pačių rajono verslininkų aktyvumą rajone ieškant įvairių galimybių, kurios padėtų stiprinti jų turimus ūkius, plėtoti turimą ar kurti naują verslą pradedantiesiems, dėl verslininkų neaktyvumo, neryžto bei nepakankamos kompetencijos dalyvauti projektinėje veikloje, gali nepasiekti savo tikslo ir likti neįgyvendintos.

SOCIALINĖS SITUACIJOS SSGG

STIPRYBĖS

Rajone gana stabili švietimo įstaigų veikla: ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius pastaruoju metu nekito, ugdytinių skaičius mažėjo minimaliai. Ikimokyklinio ugdymo poreikiai patenkinami beveik visose įstaigose, išskyrus Ginkūnų ir Bazilionų įstaigas.

Didžioji dalis Šiaulių rajono mokytojų turi aukštąjį išsilavinimą. Šis rodiklis lenkia šalies ir apskrities rodiklius. Taip pat rajone santykinai didesnė dalis atestuotų mokyklų vadovų nei šalyje ir tarp daugumos apskrities savivaldybių.

Rajonas įsikūręs apie ketvirtą pagal dydį šalies miestą Šiaulius, todėl rajono gyventojams lengvai pasiekiamos aukštesniojo ir aukštojo išsilavinimo mokslo įstaigos, aukštesnės kokybės sveikatos apsaugos, kultūros, laisvalaikio praleidimo bei kt. paslaugos.

Šiaulių rajone gerai išvystytas švietimo ir kultūros įstaigų tinklas.

Demografinės situacijos gerėjimas (gimstamumo didėjimas, mirtingumo mažėjimas).

Mažėja mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ir kvėpavimo sistemos ligų.

Pilnai patenkinamas socialinių paslaugų į namus poreikis.

Aukštas nusikalstamų veikų išaiškinamumo rodiklis.

Mažėjantis užregistruotų gaisrų skaičius.

Didėja aktyviai sportuojančių rajono gyventojų skaičius, tiek profesionaliai, tiek mėgėjiškai sportuojančiųjų.

SILPNYBĖS

Šiaulių apskrityje, lyginant su kitomis apskritimis, santykinai mažiau asmenų, turinčių aukštąjį išsilavinimą ir santykinai daugiau asmenų, turinčių žemesnį nei vidurinį išsilavinimą.

Lyginant su apskrities bei šalies vidutiniais rodikliais, santykinai maža dalis 1-6 m. amžiaus vaikų lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Tai būdinga daugumai rajoninių savivaldybių Lietuvoje.

Mažėja mokinių, įgijusių vidurinį ir pagrindinį išsilavinimą, skaičius.

Gana didelė dalis mokinių, lyginant su apskrities bei šalies rodikliais, Šiaulių rajone turi specialiųjų poreikių.

Didėja socialinių pašalpų gavėjų skaičius bei savivaldybės išlaidos socialinėms pašalpoms.

Santykinai mažas gydytojų skaičius, ypač specialistų.

Sparčiai didėja neįgalųjų suaugusių ir vaikų skaičius.

Didėjantis nusikalstamumas.

Daugelio kultūros įstaigų pastatų būklė yra prasta. Juos būtina atnaujinti bei pritaikyti visų gyventojų grupių, ypač neįgalųjų, naudojimuisi.

Nepakankamai rūpinamasi jaunimo užimtumu bei veiklos skatinimu.

GALIMYBĖS

Aktyviai besikuriančios ir savo veiklą plėtojančios stiprios gyventojų bendruomenės, savo gebėjimus bei potencialą gali sustiprinti pasinaudodamos ES teikiama finansine parama.

Taip pat, įsisavinant ES struktūrinių fondų bei kitų tarptautinių fondų bei programų lėšas, joms suteikiama galimybė ne tik pačiai bendruomenei stiprinti – jos gali dalyvauti kuriant bendrą gerovę, įgyvendindamos įvairius projektus prisidėti prie jų gyvenamojoje vietovėje esančių socialinių problemų sprendimo, gyvenamosios aplinkos puoselėjimo bei bendros visos teritorijos plėtros.

Investicijos į socialinių paslaugų kokybės gerinimą ir infrastruktūros kūrimą bei sukuriant šios srities specialistų pritraukimo ir motyvavimo sistemą, keliant jų kvalifikaciją, į socialinių paslaugų teikimo sritį įtraukiant visuomenines organizacijas, padėtų išplėsti socialinių paslaugų tinklą, pagerintų teikiamų socialinių paslaugų kokybę bei jų prieinamumą (ypač mažesnėse kaimiškose vietovėse) ir geresnį atitikimą klientų poreikiams. Nestacionarių socialinių paslaugų rato išplėtimas sudarytų prielaidas efektyvesnių socialinių paslaugų teikimui.

Visuomenės skatinimas mokytis, kelti kvalifikaciją, mokymosi suaugusiesiems galimybių sudarymas, pedagogų atestacija užtikrintų aukštesnę teikiamų švietimo paslaugų kokybę bei visuomenės išsilavinimo rodiklių gerėjimą.

Daugiau dėmesio skiriant jaunimo užimtumo politikos formavimui pagerės socialinė atmosfera Šiaulių rajone, mažės nusikalstamumas, didės jaunų žmonių pasitenkinimas gyvenimo kokybe rajone.

GRĖSMĖS

Nemažėjant emigracijos tempui gali žymiai sumažėti darbingo amžiaus gyventojų skaičius.

Daugėja vaikų, kurių tėvams išvykus dirbti ir / ar gyventi į užsienį, niekas nesprendžia ir nesvarsto vaiko juridinio atstovavimo klausimo bei neinformuoja atitinkamas institucijas apie trečiųjų asmenų globaliai paliekamus vaikus.

Dėl gyvenimo kokybės blogėjimo gali padidėti Šiaulių rajono gyventojų sergamumas ir mirtingumas.

Dėl susidariusios ekonominės situacijos gali ženkliai išaugti nusikalstamumas.

APLINKOS SSGG

STIPRYBĖS

Šiaulių rajono savivaldybė išsidėsčiusi tarptautinei prekybai bei tarptautiniam verslui palankioje geografinėje padėtyje. Rajono teritoriją kerta tarptautinės ir nacionalinės magistralės, geležinkelio linijos, palyginus arti išsidėstę tarptautiniai oro ir jūrų uostai.

Šiaulių rajonas yra vienas miškingiausių šalyje. Miškai užima beveik 35 procentus jo teritorijos. Miškinga Šiaulių rajono teritorija sudaro palankias sąlygas plėtoti medienos pramonę, turizmą, populiarinti medžioklę.

Šiaulių rajonas pasižymi vaizdinga gamta bei kraštovaizdžiu. Jo teritorijoje esančios saugomos

teritorijos bei kiti saugomi gamtos objektai, rekreacinės zonos, natūralūs ir dirbtiniai vandens telkiniai sukuria puikias sąlygas pažintinio bei poilsinio turizmo plėtrai.

Paskutiniaisiais metais ir ypač Lietuvai įstojus į ES pradėtas kaupti ypatingas dėmesys į aplinkos taršos mažinimą. Šiaulių rajono savivaldybėje taip pat priimta nemažai sprendimų atliekų tvarkymo ir jų rūšiavimo rajone. Čia pradėtas organizuoti ir antrinių žaliavų surinkimas, įrengtos bei ateityje planuojama dar daugiau įrengti konteinerinių aikštelių antrinių žaliavų surinkimui.

Šiaulių rajone susijungia du Lietuvos etnoregionai – Žemaitija ir Aukštaitija. Rajone gausu vertingų tiek kilnojamojo, tiek ypač nekilnojamojo kultūros paveldo objektų. Ypač vertingi dvarai bei išlikusių dvarų fragmentai, sakraliniai objektai, istorinės bei literatūrinės vietovės. Šiaulių rajone minias turistų sutraukia Lietuvoje ir užsienyje gerai žinomas unikalus kultūros paveldo objektas – Kryžių kalnas. Siekiant geriau pritaikyti šį išskirtinį lankytiną objektą lankytojams, čia sukurta visa būtinoji viešojo infrastruktūra (turistus aptarnaujantis informacinis centras, viešieji tualetai, mašinų stovėjimo aikštelės, apšvietimas, informaciniai standai ir kt.).

Įgyvendinami vandentiekio ir nuotekų šalinimo sistemų atnaujinimo bei statybos projektai leis didesnei daliai gyventojų gauti aukštos kokybės geriamąjį vandenį bei naudotis nuotekų surinkimo paslaugomis.

Didžioji galis rajono gyventojų naudojami atliekų surinkimo paslaugomis.

SILPNYBĖS

Didžioji dalis rajoninių kelių yra neasfaltuoti bei jų danga yra prastos kokybės. Nesutvarkyti vietiniai keliai apsunkina ne tik susisiekimą rajone bei prisijungimą prie šalies kelių sistemos gyventojų mobilumą, bet ir turi neigiamos įtakos darbo jėgos migracijai rajone, neigiamai veikia turizmą, mažinant atokiau esančių lankytinų vietų lankomumą, įtakoja pramonės bei verslo įmonių apsisprendimą nekurti savo verslo rajone, ypač atokesnėse vietovėse.

Nepakankamai išvystytos, vis dar patrauklumo stokojančios turizmo paslaugos. Nemaža dalis lankytinų, kultūros paveldo objektų yra nepritaikyti lankymui, turizmui dėl nesutvarkytos jų infrastruktūros bei nepakankamų informacinių nuorodų, standų.

Vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklai Šiaulių rajone nutiesti prieš kelis dešimtmečius. Norint juos toliau eksploatuoti bei užtikrinti kokybiško geriamojo vandens tiekimą bei nuotekų surinkimą būtiną juos atnaujinti bei plėsti. Šie darbai reikalauja milžiniškų investicijų ir bei papildomų finansavimo šaltinių.

Kaimiškose Šiaulių rajono vietovėse prastai išplėtotą vandens bei nuotekų tinklų infrastruktūrą, todėl didžioji dauguma savivaldybės gyventojų naudoja vandenį iš šulinių, kurių dauguma neatitinka reikalavimų, yra užteršti bakteriologiškai, jame randamas didesnis nei leidžiama nitratų kiekis.

Šiaulių rajono savivaldybės valdomos rajono gyventojams viešojo transporto, komunalines bei vandens tiekimo paslaugas teikiančios uždarnosios akcinės bendrovės veikia nuostolingai arba su labai nedideliu pelnu. Didelė dalis jų valdomos infrastruktūros yra pasenusi bei reikalauja greito ir didelių investicijų reikalaujančio atnaujinimo bei modernizavimo.

GALIMYBĖS

Rajono teritoriją kertantys ir šalia esantys tarptautiniai keliai bei magistralės sukuria prielaidas išnaudoti šią aplinką įvairiomis kryptimis skatinant bei vystant ekonominę bei socialinę plėtrą, išnaudojant palankias aplinkinės logistikos ir sandėliavimo verslo vystymui, kuriant aptarnavimo paslaugas pravažiuojantiems bei pan.

Etnografinis lietuvių kultūros paveldas svarbus ne tik mūsų šalies gyventojams. Regiono išskirtinumas pritraukia ir domina kitų atvykstančiuosius iš kitų šalių, todėl krašto unikalumas, istorija, kultūra, papročių išsaugojimas bei atgaivinimas yra labai svarbūs veiksniai gerinant bei didinant regiono patrauklumą.

Sistemiškas teritorijos, patrauklios turizmui bei rekreacijai, įvaizdžio formavimas, atnaujinant viešąją turizmo infrastruktūrą, kuriant naują bei ypatingą dėmesį skiriant turizmo rinkodarai bei informacijos sklaidai, gamtos ir kultūrinių vertybių išsaugojimas didina ne tik teritorijos patrauklumą, skatina jos plėtrą, bet ir prisideda prie vietovių, kuriose yra šie objektai, socialinio ir ekonominio vystymosi.

Investicijos į etninės kultūros ir tradicinių senųjų amatų atgaivinimą ir puoselėjimą, su jais susijusių turizmo paslaugų teikimą mažina mažesnių gyvenamųjų vietovių periferiškumą, pritraukia naujas investicijas į jas, didina bendruomenės užimtumą.

GRĖSMĖS

Neaiškumas bei netikrumas dėl teritorinės administracinės reformos galimo įgyvendinimo Šiaulių rajone, sukelia kliūčių norint tiksliau planuoti rajono vystymosi, plėtros kryptis ir teritorijas. Taip pat ši galima reforma pareikalaus didžiulių pasirengimo jai bei įgyvendinimo kaštų.

Šiaulių rajonas gali būti įvardijamas kaip tranzitinis. Per jį besidriekiančiais magistraliniais keliais vyksta intensyvus judėjimas, tačiau kol kas paties rajono teritorijoje retai sustojama, aplink šiuos intensyvaus judėjimo kelius nesuformuojama į rajoną pajamas ar investicijos galinti pritraukti infrastruktūra.

Privatiems asmenims priklausantis unikalus kultūros paveldas dėl jų savininkų abejingumo ir neryžtingumo bei finansinių problemų nyksta. Yra grėsmė, kad nerestauruojant šių kultūros paveldo objektų, šis kultūrinis palikimas nebus išsaugotas ateities kartoms.

Siekiant gerinti gyvenimo kokybę bei tausoti aplinką, įgyvendinti darnios plėtros principus visoje ES teritorijoje, keliami aukštesni nei lyg šiol Lietuvoje buvę reikalavimai aplinkosaugai, aplinkų tvarkymui, geriamo vandens kokybei bei prieinamumui užtikrinti, reikalauja didelių investicijų.

ŠIAULIŲ RAJONO PEST ANALIZĖ

POLITINIAI - TEISINIAI VEIKSNIAI

Vyriausybės veiklos programa yra svarbus dokumentas šalies savivaldybėms, nes joje apibrėžtos pagrindinės mokesčių, valstybės ir savivaldybių valdymo reformų gairės. Vienas pagrindinių Vyriausybės programos uždavinių – ekonomikos krizės ir jos pasekmių suvaldymas. Vyriausybės ekonominės krizės įveikimo plane numatyta: reformuoti valstybės mokesčių sistemą, taupyti valstybės ir savivaldybių institucijų išlaikymui skiriamas lėšas, peržiūrėti socialinės paramos sistemą, sugriežtinti specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų valstybės savivaldybėms perduotoms funkcijoms įgyvendinti, naudojimą. Vyriausybės programoje taip pat numatytas apskričių reformavimas, pagal kurį dalis apskričių funkcijų perduota savivaldybėms.

Lietuvos Respublikos Seimas 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“ patvirtino Valstybės ilgalaikės raidos strategiją. Valstybės ilgalaikės raidos strategija – tai strateginio planavimo dokumentas, atspindintis valstybės ilgalaikės raidos viziją, pagrįstą ekonominės, socialinės-kultūrinės ir politinės situacijos analize. Valstybės ilgalaikės raidos strategija turėtų tapti svarbiausiu planavimo dokumentu, kuris padėtų suderinti tarpusavyje ir integruotų valstybės bendrąsias ir šakines strategijas. Šioje strategijoje numatoma valstybės ilgalaikės raidos vizija, atspindinti tarpusavyje suderintas visų sektorių ilgalaikės plėtros kryptis.

Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje numatyti ilgalaikiai valstybės raidos prioritetai:

Žinių visuomenė;

Saugi visuomenė;

Konkurencinga ekonomika.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. parengė darnaus vystymosi prielaidų vertinimo ataskaitą, o 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 patvirtino Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją. Lietuvos nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje suformuluoti gana ambicingi tikslai ir uždaviniai. Formuluojuant Lietuvos darnaus vystymosi strategijos prioritetus ir tikslus, buvo vadovautasi nacionaliniais interesais ir jau parengtais strateginiais dokumentais (Valstybės ilgalaikės raidos strategija, Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas ir t. t.)

Nacionalinė regioninė politika formuojama atsižvelgiant į Europos Sąjungos regioninės politikos prioritetus ir tikslus. Regioninė politika glaudžiai siejasi su ES struktūrine politika, kurios tikslas – finansinėmis priemonėmis ir koordinuojant nacionalines regionines politikas mažinti ES valstybių ekonominio ir socialinio išsivystymo skirtumus.

Lietuvoje yra ryškūs regioniniai gamtinių, ekonominių, demografinių ir infrastruktūros sąlygų, įtakančių ūkio plėtrą, skirtumai, kurie lemia nemažus gyventojų užimtumo, pajamų lygio ir kitų socialinio-ekonominio regionų išsivystymo rodiklių netolygumus. Siekiant subalansuoti Lietuvos ūkio plėtrą regioniniu aspektu bei užtikrinti visų regionų tolygią ekonominę plėtrą ir ekonominę bei socialinę sanglaudą rengiami regionų plėtros planai.

Šiaulių rajono savivaldybė, organizuodama savo veiklą, privalo atsižvelgti į savivaldybėms tiesioginį ir netiesioginį poveikį turinčius ES privalomojo pobūdžio aktus – direktyvas, reglamentus, sprendimus, gaires, strategijas. ES teisės aktai reguliuoja daugelį sričių, priklausančių regioninės ir vietos valdžios kompetencijai: viešuosius pirkimus, aplinkos apsaugą, ekonominės veiklos reguliavimą, viešų paslaugų teikimą ir kt.

Pagrindiniai norminiai teisės aktai, kuriais savo veikloje vadovaujasi Šiaulių rajono savivaldybė yra Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuota Europos vietos savivaldos chartija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų dydį ir išlyginimą lemiančių rodiklių tvirtinimo metams įstatymas ir kt.

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

Pastarąjį dešimtmetį Lietuvos ekonomika pasižymėjo itin prieštariningomis tendencijomis. Po gilaus nuosmukio dešimtmečio pradžioje, ekonomika pradėjo itin sparčiai augti, bet jau 2007 metais imta spėlioti apie galimą ekonomikos perkaitimą, o 2008 m. pastebėti naujo ekonominio nuosmukio ženklai – smuko makroekonominiai rodikliai: itin padidėjo nedarbas, sumažėjo vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, smuko bendrasis vidaus produktas, sumažėjo tiesioginės užsienio investicijos. Nuo 2010 m. ekonominė padėtis stabilizavosi, o atskiruose srityse pastebimas nedidelis augimas.

SOCIALINIAI VEIKSNIAI

Gyventojų skaičius Šiaulių rajone, kaip ir visoje šalyje, taip pat nuolat mažėja, tačiau ne taip žymiai.

Švietimui tenka svarbus vaidmuo kuriant atvirą pilietinę visuomenę, stiprinant jos kultūrinės ir ūkinės galias, mažinant socialinę žmonių atskirtį ir skurdą, atkuriant socialinį teisingumą ir solidarumą.

Didžioji dauguma Šiaulių rajone LR Sveikatos apsaugos ministerijos sistemoje veikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų yra išlaikomos viešojo sektoriaus.

Poreikis socialinėms paslaugoms turi tendenciją didėti. Tai sąlygoja socialinės ir demografinės tendencijos: socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų, neįgalųjų skaičiaus didėjimas, bendruomenės senėjimas. Socialinių paslaugų tinklas rajone nepakankamas. Ypač aktualios nestacionarios socialinės paslaugos šeimoms ir vaikams, suaugusiems senyvo amžiaus asmenims.

Šiaulių rajone didėja ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugų poreikis, finansuojamas iš savivaldybės biudžeto lėšų.

Senstant visuomenei ir ilgėjant gyvenimo amžiui, daugėja senų vienišų žmonių, kurie dėl negalios, senatvės pageidauja apsigyventi senų žmonių socialinės globos namuose. Daugelis asmenų, kuriems teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėje, atsisako vykti į pensionatus Klaipėdos, Utenos ir kitose apskrityse. Jiems sunku palikti gimtas vietas, likusius artimuosius.

Kasmet labai kinta asmenų, pripažintų neįgaliais skaičius, rajono bendruomenė sensta, tačiau poreikis pagalbos į namus paslaugoms gauti yra pilnai patenkintas. Šias paslaugas teikia Socialinių paslaugų centro lankomosios priežiūros darbuotojai. Ši paslauga yra ekonomiškesnė ir sudaro galimybę žmogui likti jam įprastoje aplinkoje. Pagalbos į namus paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, bendravimas, maisto produktų nupirkimas, pristatymas ir pagalba ruošiant maistą, pagalba buityje ir namų ruošoje, lydėjimas į įvairias įstaigas, kitos paslaugos, reikalingos norint asmeniui sudaryti galimybes gyventi savo namuose) teikiamos suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms.

TECHNOLOGINIAI VEIKSNIAI

Šiuolaikinėje, nuolat tobulėjančioje ir kintančioje informacinių technologijų aplinkoje, naujų technologijų pokyčiai ir jų naudojimas labai svarbūs Lietuvos savivaldybėms. Naujos technologijos skatina naujų darbo metodų ir būdų, partnerių, viešinimo, įvaizdžio strategijos priemonių atsiradimą. Nuolatinė technologijų plėtra skatina atnaujinti turimą savivaldybės kompiuterinę bazę, programinę įrangą, bei kitus informacinių technologijų resursus.

Spartus informacinių technologijų vystymasis skatina naujų technologijų, modernių informacijos sistemų diegimą, o jų svarba itin didelė. Savivaldybės internetiniame tinklapyje pateikiama ir atnaujinama visa reikalinga informacija visuomenei. Informacijos pateikimas interneto tinklapyje savivaldybei itin aktualus, kadangi vystantis telekomunikacinėms technologijoms, didėja jomis besinaudojančių gyventojų kiekis, taip pat plečiasi naujų technologijų panaudojimo sritys.

Institucijos misija

Plėtoti ir skatinti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą, vadovaujantis vietos savivaldos principais tenkinti rajono bendruomenės viešuosius poreikius bei interesus, užtikrinti viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijų vykdymą.

Institucijos strateginiai tikslai:

Šiaulių rajono savivaldybės strateginis veiklos planas skirtas įgyvendinti Šiaulių rajono savivaldybės 2011–2017 m. plėtros planą, patvirtintą Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. T–11.

Šiaulių rajono savivaldybės strateginio veiklos plano strateginiai tikslai, tikslai ir uždaviniai atitinka Šiaulių rajono savivaldybės plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius. Konkrečios įgyvendinamos priemonės numatomas atitinkamose programose, skirtose įgyvendinti strateginį veiklos planą.

KODAS	INSTITUCIJOS STRATEGINIO TIKSLO PAVADINIMAS
01	PILIETIŠKOS, APSIŠVIETUSIOS, KŪRYBIŠKOS, SVEIKAI IR SAUGIAI GYVENANČIOS BENDRUOMENĖS KŪRIMAS
1.1. tikslas. Plėtoti rajone visiems prieinamą ir efektyviai veikiančią modernią švietimo sistemą Uždaviniai: 1.1.1. Gerinti ugdymo(si) aplinką, didinti švietimo paslaugų prieinamumą, modernizuojant bendrojo lavinimo ir neformalaus švietimo įstaigų infrastruktūrą. 1.1.2. Plėtoti švietimo ir savišvietos galimybes suaugusiems. 1.1.3. Skatinti informacinių technologijų plėtrą. 1.2. tikslas. Didinti Šiaulių rajono gyventojų visuomeninį ir kultūrinį potencialą Uždaviniai: 1.2.1. Ugdyti aktyvią, pilietišką, kūrybingą visuomenę, puoselėti krašto kultūrinį paveldą. 1.2.2. Skatinti mokinių ir jaunimo laisvalaikio užimtumą. 1.2.3. Plėtoti viešąją laisvalaikio ir kultūros infrastruktūrą. 1.3. tikslas. Užtikrinti socialinę integraciją ir saugumą rajone Uždaviniai: 1.3.1. Skatinti neįgaliųjų integraciją. 1.3.2. Plėtoti asocialaus elgesio, nusikalstamumo, narkomanijos, savižudybių, ekstremaliųjų situacijų ir kitų krizių prevencines priemones. 1.3.3. Modernizuoti bei plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą. 1.4. tikslas. Gerinti rajono bendruomenės sveikatą ir skatinti kūno kultūros ir sporto vystymąsi Uždaviniai: 1.4.1. Propaguoti sveiką gyvenseną ir sudaryti tam palankias sąlygas. 1.4.2. Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę, modernizuoti šias paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą.	
02	VERSLO APLINKOS IR VERSLUMO PLĖTRA
2.1. tikslas. Gerinti ekonominės veiklos sąlygas rajone Uždaviniai: 2.1.1. Užtikrinti informacijos verslui sklaidą rajone. 2.1.2. Skatinti SVV atstovų kvalifikacijos kėlimą. 2.1.3. Didinti verslo aplinkos konkurencingumą, formuojant tam reikiamą infrastruktūrą. 2.1.4. Gerinti rajono valdymą, didinti viešojo sektoriaus darbuotojų gebėjimus.	

2.2. tikslas. Sudaryti palankias sąlygas žemės ūkio plėtrai Uždaviniai: 2.2.1. Didinti ūkininkų veiklos galimybes, gerinant kvalifikacijos kėlimo ir aktualios informacijos prieinamumą. 2.2.2. Sudaryti sąlygas ūkininkavimo plėtrai.	
2.3. tikslas. Didinti rajono turizmo potencialą Uždaviniai: 2.3.1. Gerinti turizmo infrastruktūrą, kompleksiškai tvarkyti paveldo objektus. 2.3.2. Formuoti rajono įvaizdį, įgyvendinant turizmo produktų rinkodaros priemones.	
03	SUBALANSUOTAS RAJONO INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS
3.1. tikslas. Gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos gerinimas Uždaviniai: 3.1.1. Gerinti rajono rekreacinių teritorijų priežiūrą bei vykdyti jų plėtrą. 3.1.2. Tobulinti ir efektyvinti atliekų tvarkymo sistemą. 3.1.3. Mažinti aplinkos užterštumą.	
3.2. tikslas. Viešosios infrastruktūros gerinimas ir plėtra Uždaviniai: 3.2.1. Gerinti gatvių, daugiabučių kiemų ir kitų viešųjų erdvių būklę. 3.2.2. Modernizuoti viešąją infrastruktūrą ir energetikos sistemas. 3.2.3. Didinti vandentiekio ir vandenvalos paslaugų prieinamumą. 3.2.4. Plėtoti transporto infrastruktūrą ir susisiekimo sistemą. 3.2.5. Vykdyti teritorijų planavimo procedūras.	

Įgyvendinant Šiaulių rajono savivaldybės strateginį veiklos planą vykdomos šios programos:

1. Šiaulių rajono savivaldybės veiklos programa [kodas 01].
2. Šiaulių rajono savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programa [kodas 02].
3. Šiaulių rajono savivaldybės kontrolės ir audito veiklos programa [kodas 03].
4. Šiaulių rajono savivaldybės ekonominės plėtros ir visuomeninių iniciatyvų skatinimo programa [kodas 04].
5. Šiaulių rajono savivaldybės projektų finansavimo programa [kodas 05].
6. Šiaulių rajono savivaldybės administracijos seniūnijų veiklos programa [kodas 06].
7. Šiaulių rajono savivaldybės sveikatos priežiūros veiklos programa [kodas 07].
8. -
9. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijų planavimo programa [kodas 09].
10. Šiaulių rajono savivaldybės komunalinio ūkio plėtros ir savivaldybės turto valdymo programa [kodas 10].
11. Šiaulių rajono savivaldybės viešųjų darbų programa [kodas 11].
12. Šiaulių rajono savivaldybės švietimo ir sporto veiklos programa [kodas 12].
13. Šiaulių rajono savivaldybės kultūros plėtros programa [kodas 13].
14. Šiaulių rajono savivaldybės aplinkos apsaugos programa [kodas 14].
15. Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų saugios aplinkos užtikrinimo programa [kodas 15].
16. Šiaulių rajono savivaldybės socialinės paramos ir socialinių paslaugų programa [kodas 16].
17. Šiaulių rajono vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa [kodas 17].

Galimi strateginio veiklos plano vykdymo ir finansavimo šaltiniai:

1. Lietuvos Respublikos biudžeto lėšos.
2. Šiaulių rajono savivaldybės biudžeto lėšos.
3. Europos Sąjungos lėšos.
4. Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos lėšos.

5. Paskolos.
6. Kitos lėšos. |
|---------------------------------|

PASTABA. Savivaldybės biudžeto asignavimai strateginio veiklos plano ir su juo susijusių programų vykdymui skiriami pagal finansines galimybes tvirtinant kiekvienų metų savivaldybės biudžetą.
--
